

De Nederlandse economen top-30

De dertiende Nederlandse economen top-30 levert weinig nieuwe namen op. Maar er zijn een paar snelle stijgers, die de oude garde komen aflossen.

Dit is de dertiende aflevering van de Nederlandse economen top-30, de ranglijst van meest geciteerde Nederlandse economen. Zoals bekend, gaat het in de top-30 om citatie-analyse, dat wil zeggen dat wordt geteld hoe vaak iemands wetenschappelijke werk door anderen wordt geciteerd. De top-30 is indertijd door J.J. van Duijn min of meer als grap gelanceerd, maar heeft geleidelijk een steeds serieuzer karakter gekregen. Het is te veel gezegd, dat de top-30 wetenschappelijke carrières kan maken of breken, maar in het circuit waar wordt beslist over wetenschappelijke benoemingen, de toewijzing van onderzoeksgelden en de oprichting of opheffing van vakgroepen, wordt de ranglijst nauwlettend gevolgd. Afgezien daarvan verhoogt een plaats op de lijst de status onder vakgenoten en streelt de ijdelheid. Ook om die reden wordt de top-30 gespeld, want niets menselijks is (top)economen vreemd.

Naast ESB publiceert ook Intermediair elk jaar een ranglijst van economen. Aanvankelijk was dat een top-40, maar vorig jaar is de top-40 teruggebracht tot een top-20, terwijl ook het aantal meetellende tijdschriften sterk is verminderd. Bij die lijst gaat het er niet om wie in gezaghebbende internationale economische tijdschriften het meest wordt geciteerd, maar wie daarin het meest publiceert, gemeten in aantal pagina's. Daarbij vindt een weging plaats naar de status van het tijdschrift en een correctie voor de omvang van de bladspiegel. De top-20 van Intermediair zegt dus meer over iemands wetenschappelijke produktie in bepaalde selecte tijdschriften, terwijl de top-30 van ESB een beter beeld geeft van de invloed van iemands wetenschappelijke werk in de internationale vakliteratuur.

Daarnaast verscheen in 1992 een geheel nieuwe lijst: de top-40 van meest geciteerde economen in de vijf belangrijkste Nederlandse economiebladen (ESB, De Economist, Maandschrift Economie, Openbare Uitgaven en Tijdschrift voor Politieke Economie)¹. De reden voor het opstellen van deze 'polderparade' was dat typisch Nederlandse, vaak beleidsgerichte publikaties zelden of nooit de internationale vakliteratuur halen, terwijl het hier niettemin om waardevol, beleidsrelevant werk gaat. De polderparade was echter een eenmalig fenomeen.

Methode

De methode die aan het samenstellen van de economen top-30 ten grondslag ligt, is niet gewijzigd. De belangrijkste spelregels worden hier nog eens samengevat. De top-30 komt tot stand door te turven hoe vaak iemand in de laatste vijf jaar is geciteerd in de belangrijkste internationale wetenschappelijke tijdschriften op het gebied van de economie. Gelukkig hoeven de samenstellers van de top-30 niet zelf al die tijdschriften na te pluizen, maar kunnen zij gebruik maken van het werk van het Amerikaanse Instituut for Scientific Information (ISI). Dit instituut registreert alle citaties in ruim 1500 tijdschriften op het gebied van de sociale wetenschappen en publiceert de resultaten in de *Social Sciences Citation Index* (SSCI). Onder de 1500 onderzochte tijdschriften bevinden zich circa 150 economische tijdschriften. Er wordt niet alleen bijgehouden wie in welk tijdschrift citeert, maar ook naar welke publikaties wordt verwezen.

Bij het tellen van de citaten zijn er enkele beperkingen. Verwijzingen naar eigen werk, boekbesprekingen

en review-artikelen tellen niet mee. Als iemand in één publikatie meermalen wordt geciteerd, telt dat maar voor één citatie, ook al kan het gaan om verwijzingen naar verschillende boeken en/of artikelen van de geciteerde auteur.

Omdat het gaat om de Nederlandse economen top-30, kunnen uitsluitend Nederlandse economen tot de lijst doordringen. Hieronder worden verstaan in Nederland werkzame economen met de Nederlandse nationaliteit. Deze spelregel heeft kritiek opgeroepen van niet-Nederlandse economen die soms al lange tijd aan een Nederlandse universiteit verbonden zijn en actief deel uitmaken van de Nederlandse wetenschappelijke economenwereld. Omwille van de consistentie met eerdere lijsten is deze spelregel echter niet gewijzigd.

De top-30

Welnu, hoe ziet de economen top-30 over 1993 eruit? Tabel 1 toont de resultaten. Om te beginnen moet worden geconstateerd dat de veranderingen in de top-30, vergeleken met de vorige aflevering, beperkt zijn. Voor een deel komt dat omdat de citaties die iemand in de afgelopen vijf jaar (in dit geval 1988-1992) heeft verzameld, worden gesommeerd. Het gevolg van deze werkwijze is dat men in het algemeen een flinke tijd in de top moet meedraaien om een plaats op te lijst te veroveren. Daar staat tegenover dat men niet meteen van de lijst afduikt als het eens een jaartje wat minder gaat met het aantal behaalde citaties. Er zit dus een grote ingebouwde continuïteit in de lijst. Men zou ook kunnen zeggen, dat de lijst vooral de gevestigde orde representeert. Des te groter echter is de prestatie als men zich onder de top-economen weet te scharen.

Evenals vorig jaar voert Hofstede de lijst met grote voorsprong aan. Hij heeft meer dan het dubbele aantal citaties van de nummer twee, Tinbergen. Hofstede drong vorig jaar voor het eerst tot de lijst door nadat de toelatingscriteria waren verruimd. Vanwege zijn achtergrond als werktuigbouwkundige en organisatiepsycholoog was Hofstede tot dan toe niet

1. Zie P.A.G. van Bergeijk, Wie telt mee in economisch Nederland?, *ESB*, 16 december 1992.

als 'econoom' meegeteld. Het feit dat hij als hoogleraar aan een economische faculteit (Maastricht) is verbonden en dat hij werkzaam is op het vakgebied organisatiekunde dat in het algemeen tot de economie wordt gerekend, hebben echter de doorslag gegeven om hem toch mee te tellen.

Door de toelating van Hofstede tot de lijst werd de 'eminence grise' van de Nederlandse economenwereld, J. Tinbergen, vorig jaar verdrongen van de eerste plaats, die hij vanaf de eerste top-30 dertien jaar geleden onafgebroken had bezet. Ook dit jaar staat Tinbergen weer op twee.

De derde plaats is, evenals vorig jaar, voor Van Wijnbergen. Ook Van Wijnbergen is pas vorig jaar op de lijst binnengekomen nadat hij zijn functie bij de Wereldbank had verruild voor een positie als hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam. Op zijn beurt verdrong Van Wijnbergen de 'eeuwige tweede' Nijkamp, die nu op de vierde plaats staat.

Overigens is het opmerkelijk dat de drie eerstgeplaatsten op de lijst geen van drieën hun wetenschappelijke carrière als econoom zijn begonnen. Zoals bekend, heeft Tinbergen zijn scholing genoten bij de beroemde natuurkundige Ehrenfest en heeft hij pas daarna de overstap naar de economie gemaakt. De nummer drie, Van Wijnbergen, is eveneens begonnen als theoretisch natuurkundige en heeft er, toen hij daar bijna mee klaar was, in recordtempo de econometrie bij gedaan. Dit weerspiegelt de voorkeur voor de exacte, modelmatige aanpak die de economiebeoefening op topniveau kenmerkt.

De nek-aan-nek race tussen de Tilburgers Magnus en Van Damme om de plaatsen vijf en zes (vorig jaar ex aequo op vijf) is beslist in het voordeel van Van Damme. Beide economen behoren tot de nog relatief jonge generatie top-economen, die verbonden zijn aan het Centre for Economic Research (CentER) van de Katholieke Universiteit Brabant.

Tot dezelfde club behoorde aanvankelijk ook de nummer zeven van de lijst, F. van der Ploeg. Drie jaar geleden echter verruilde Van der Ploeg Tilburg voor Amsterdam. Inmiddels ligt weer een nieuwe transfer in het verschiet. Van der Ploeg staat als nummer tien op de kandidatenlijst van de Partij van de Arbeid voor de Tweede Kamer. Tenzij de PvdA een wel zeer rampzalig verkiezingsresultaat behaalt, zal hij binnenkort zijn intrek nemen aan het Binnenhof. Dat wil niet zeggen dat Van der Ploeg geheel voor de wetenschap verloren gaat. Hij zal het Kamerlidmaatschap combineren met een part-time hooglerschap aan de Universiteit van Amsterdam. De tijd zal leren of dat een vruchtbare combinatie is. De overstap van Van der Ploeg naar de politiek toont in elk geval aan dat de kloof tussen wetenschap en beleid misschien toch niet zo groot is als meestal wordt beweerd.

Tabel 1. Top-30 1993 (citaties in de jaren 1988-1992)^a

			Instelling	Citaties	Hoogste notering	
1.	(1)	G. Hofstede	RL	492	1	(1992-1993)
2.	(2)	J. Tinbergen	emer.	242	1	(1981-1991)
3.	(3)	S. van Wijnbergen	UvA	204	3	(1992-1993)
4.	(4)	P. Nijkamp	VU	135	2	(1981-1988)
5.	(5)	E.E.C. van Damme	KUB	93	5	(1992-1993)
6.	(5)	J.R. Magnus	KUB	76	4	(1991)
7.	(7)	F. van der Ploeg	UvA	74	7	(1991-1993)
8.	(11)	J. Pelkmans	Euroscop	58	8	(1993)
9.	(9)	B.M.S. van Praag	SEO/UvA	57	3	(1984-1985)
10.	(8)	J.J. van Duijn	Robeco/UvA	54	3	(1986-1988)
11.	(11)	J.F. Kiviet	UvA	53	8	(1991)
12.	(10)	A. Kapteyn	KUB	48	5	(1988)
	(20)	G. Ridder	VU	48	12	(1993)
14.	(13)	W.F. van Raaij	EUR	46	9	(1985-1986)
15.	(18)	A.L. Bovenberg	EUR/KUB	45	15	(1993)
	(15)	J.S. Cramer	UvA	45	4	(1981)
17.	(14)	T. Kloek	EUR	41	6	(1986)
18.	(15)	W.P.M.M. van de Ven	EUR	39	15	(1992)
	(29)	P. Rietveld	VU	39	9	(1988)
20.	(23)	C.C.P. Wolff	RL	35	20	(1993)
21.	(20)	W.J. Keller	CBS/VU	32	19	(1991)
	(-)	J.J.M. Kremers	Fin/EUR	32	19	(1993)
23.	(27)	P. Kooreman	LUW	31	23	(1993)
24.	(-)	J. Hartog	UvA	28	24	(1993)
25.	(22)	C.P.A. Bartels	Bureau Bartels	26	7	(1988;1990)
	(29)	S. Cnossen	EUR	26	25	(1993)
	(-)	M.M.G. Fase	DNB/UvA	26	25	(1993)
	(24)	J. Pen	emer.	26	3	(1981-1983)
29.	(26)	L. van den Berg	EUR	23	13	(1990)
	(29)	A. Knoester	KUN	23	26	(1991)
	(-)	J. Koerts	EUR	23	29	(1993)

a. Tussen haakjes de klassering vorig jaar.

taut behaalt, zal hij binnenkort zijn intrek nemen aan het Binnenhof. Dat wil niet zeggen dat Van der Ploeg geheel voor de wetenschap verloren gaat. Hij zal het Kamerlidmaatschap combineren met een part-time hooglerschap aan de Universiteit van Amsterdam. De tijd zal leren of dat een vruchtbare combinatie is. De overstap van Van der Ploeg naar de politiek toont in elk geval aan dat de kloof tussen wetenschap en beleid misschien toch niet zo groot is als meestal wordt beweerd.

De nummer acht van de lijst, Pelkmans, zet zijn gestage opmars voort. Via een tweeëntwintigste plaats in 1989, een eenentwintigste in 1990, een twaalfde in 1991 en een elfde in 1992, is hij nu tot de top-tien doorgedrongen. De opmars van Pelkmans demonstreert dat men niet noodzakelijkerwijs een halve wiskundige hoeft te zijn om een hoge positie op de lijst in te nemen; de publikaties van Pelk-

mans betreffen vooral institutionele en economisch-politieke aspecten van het Europese integratieproces. Daarmee is Pelkmans echter wel een uitzondering.

De nummers negen en tien (Van Praag en Van Duijn) zijn oude bekenden. Al vanaf de eerste top-30, dertien jaar geleden, behoren zij tot de eerste tien van het klassement. Hoewel zij nog altijd geducht meetellen, worden zij langzaam maar zeker door steeds meer jongere economen ingehaald en het is te verwachten dat zij binnen één of twee jaar uit de top-tien verdwijnen.

De snelste stijger van de afgelopen twee jaar is de econometrist G. Ridder, die zich vooral bezighoudt met arbeidsmarktonderzoek. Vorig jaar kwam hij binnen op twintig, nu stoot hij door naar de twaalfde plaats. Waarschijnlijk zal hij volgend jaar onder de eerste tien te vinden zijn. Een andere snelle stijger is de vervoers-

econoom P. Rietveld, die oprukt van de negenentwintigste naar de achtste plaats. Rietveld stond eerder al eerder hoog genoteerd in de top-30; in 1988 bezette hij de negende plaats.

De lijst bevat dit jaar vier nieuwe namen: Kremers op 21, Hartog op 24, Fase op 25 en Koerts op 29. Van deze nieuwkomers eindigt Kremers het hoogst. Voor hem ligt zeker nog een verdere stijging in het verschiet. Ook Hartog is aan een opmerkelijke opmars bezig. Fase stond al eerder in de top-30. Koerts voegt zich voor de eerste maal bij het selecte gezelschap.

Tegenover de nieuwkomers staan personen die uit de top-30 verdwijnen. Helaas heeft de economie-gemeenschap in het afgelopen jaar afscheid moeten nemen van twee vooraanstaande wetenschappers. Prof. Klaassen overleed eind vorig jaar na een indrukwekkende wetenschappelijke carrière. Mevrouw Hagenars stond nog midden in haar wetenschappelijke loopbaan. Met haar viel tevens de enige vrouw weg in het mannenbastion van de economische wetenschap. Beide economen zouden een plaats in de top-30 hebben bezet.

Ook Rinnooy Kan en Lambooy verdwenen van de lijst. Zoals bekend heeft Rinnooy Kan zijn wetenschappelijke carrière verruild voor het voorzitterschap van het VNO. Lambooy is nog volop actief aan de Universiteit van Amsterdam, maar valt dit jaar net buiten de prijzen.

De top-10 in 1992

Behalve de top-30 van meest geciteerde economen over de laatste vijf jaar, wordt ook weer de top-10 van meest geciteerde economen in 1992 gepresenteerd (zie tabel 2). De koplopers van de top-30 blijken ook in 1992

Tabel 2. Citaties in 1992

	Instelling	Cit.
1. G. Hofstede	RL	117
2. S. van Wijnbergen	UvA	53
3. J. Tinbergen	emer.	52
4. P. Nijkamp	VU	41
5. E.E.C. van Damme	KUB	28
6. P. Rietveld	VU	19
7. F. van der Ploeg	UvA	18
8. J.S. Cramer	UvA	15
J.R. Magnus	KUB	15
G. Ridder	VU	15

hoog te scoren. Opmerkelijk zijn de hoge scores van Rietveld en Ridder, die bevestigden dat we hier met 'runners up' te doen hebben. Ook Cramer had een goed citatenjaar.

Tipparade 1993

De tipparade is de top-tien over de eerste acht maanden van 1993 (zie tabel 3). Ook daar zien we de bekende namen terug. Daarnaast vallen vooral de hoge scores van Bovenberg, Hartog en Ridder op.

Kritiek

Elk jaar roept de top-30 de nodige reacties op. Er is kritiek op de telling, de keuze van tijdschriften die meetellen voor de SSCI, de aard van de lijst (citaties) en andere spel- en telregels. Deels valt de kritiek in de rubriek 'scheve ogen', deels is zij terecht. Iemand kan een kei van een wetenschapper zijn zonder ooit op de lijst voor te komen. Andersom is lang niet altijd duidelijk wat de maatschappelijke relevantie is van onderzoek dat in het citatencircuit hoog scoort.

Vast staat dat de rangorde van de lijst gevoelig is voor de spelregels die worden gehanteerd. Men kan op basis van andere criteria tot heel anders samengestelde ranglijsten komen die niet per definitie 'beter' of 'slechter' zijn dan de top-30. De samenstellers van de top-30 hebben ook van meet af aan benadrukt dat de lijst maar één aspect van de wetenschappelijke activiteit meet en dat de betekenis van de lijst niet moet worden overschat.

In het afgelopen jaar is ook kritiek uitgeoefend op het "openlijk beleden amateurisme" dat het samenstellen van de ranglijsten kenmerkt². Een professionelere aanpak van de citatie-analyse zou meer inzicht kunnen bieden in netwerkvorming binnen de wetenschap, kruisbestuiving tussen bepaalde onderzoeksgebieden, de relatie tussen theorievorming en empirisch onderzoek en dergelijke. Aldus zou een dieper inzicht in het functioneren van de markt van economische kennis kunnen worden verkregen. Het valt niet te ontkennen dat hier nog een heel terrein braak ligt. Wie neemt de handschoen op?

Slot

Wat er ook op de top-30 valt aan te merken, het meten en vergelijken

Tabel 3. Tipparade 1993

	Instelling	Cit.
1. G. Hofstede	RL	88
2. J. Tinbergen	emer.	45
3. S. van Wijnbergen	UvA	37
4. E.E.C. van Damme	KUB	31
5. F. van der Ploeg	UvA	17
6. A.L. Bovenberg	KUB/EUR	14
7. P. Nijkamp	VU	12
8. J. Hartog	UvA	11
9. G. Ridder	VU	10
10. A. Kapteyn	KUB	9
J.R. Magnus	KUB	9

van wetenschappelijke prestaties is een niet meer weg te denken onderdeel van het wetenschappelijke bedrijf geworden. Met behulp van verkenningcommissies, 'peer reviews', citatie-onderzoek en andere methoden probeert de samenleving (c.q. het Ministerie van Onderwijs) zicht en vat te krijgen op de wetenschappelijke produktie. Gezien het toenemende belang dat wordt gehecht aan kennis als produktiefactor en bron van economische groei³, is dat begrijpelijk en alomtegenwoordig niet ontbreken⁴.

Voor individuele wetenschappers kan het meten en onderling vergelijken van resultaten een extra prikkel vormen tot het leveren van zo hoog mogelijke prestaties⁵. Economen, die de concurrentie in het algemeen hoog in het vaandel hebben, kunnen daar moeilijk bezwaar tegen maken.

L. van der Geest

Hoofdredacteur van ESB en part-time verbonden aan het Onderzoekcentrum Financieel Economisch Beleid te Rotterdam. Met dank aan M. Cirpici en N. Mahieu voor het samenstellen van de tabellen.

2. Zie A. de Grip, Wetenschap en beleid, ESB, 3 februari 1993, met een naschrift van P.A.G. van Bergeijk.

3. Over de relatie tussen onderwijs/onderzoek en economische groei, zie het speciale nummer van ESB "Onderwijs en onderzoek als maatschappelijke investering", 15 september 1993.

4. Er wordt wel geklaagd dat de beste onderzoekers te veel van hun werk worden gehouden doordat zij plaats moeten nemen in commissies die het werk van anderen moeten beoordelen.

5. Gemakshalve zie ik hier af van strategisch gedrag, zoals pronken met anderen veren (in casu het werk van aio's), het uitmelken van onderzoeksresultaten (verschillende artikelen over hetzelfde onderzoek in verschillende tijdschriften) e.d.